

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 1998 r.

Sąd Najwyższy, Izba Cywilna,

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN J. Suchecki

Sędziowie: SN J. Gudowski (spraw.)

SN M. Kocon

Protokolant: A. Banasiuk

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej J. Szewczyka

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 1998 r. na rozprawie

sprawy nieletniego M. K.

o czyn karalny z art. 145 § 1 i 4 k.k.

na skutek kasacji M. K.

od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w K.

z dnia 22 stycznia 1997 r., sygn. akt II Ca [...]

postanawia:

o d d a l i ć kasację.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 30 października 1996 r. Sąd Rejonowy w J. zastosował wobec nieletniego M. K. środek wychowawczy w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, ustalwszy, że nieletni w dniu 5 czerwca 1996 r. w S., kierując motocyklem M., nr rej. [...], bez wymaganych uprawnień i nie zachowując należytej ostrożności, najechał na jadącą rowerem S. W., powodując u niej skręcenie kolana lewego z uszkodzeniami więzadeł obocznych piszczelowych, które to obrażenia naruszyły czynności jej organizmu na okres powyżej 7 dni, a następnie zbiegł z miejsca zdarzenia.

Apelacja nieletniego od tego postanowienia została - orzeczeniem Sądu Wojewódzkiego w K. z dnia 22 stycznia 1997 r. - oddalona. Sąd II instancji podkreślił, że czyn, jakiego dopuścił się nieletni nie był przypadkowy, toteż zastosowany środek wychowawczy należy uznać za właściwy.

Kasacja obrońcy została oparta na zarzucie naruszenia art. 1 § 3 pkt 2 b/ ustawy o postępowaniu nieletnich w związku z art. 145 § 1 i § 4 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Na samym wstępie rodzi się pytanie, czy w rozpoznawanej sprawie kasacja jest dopuszczalna. Wśród powodów uzasadniających to pytanie jest fakt, że ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. Nr 35, poz.228 ze zm.) nie przewidziała własnego unormowania dopuszczalności kasacji, co nakazuje sięgać do odesłań, które stwarzają zazwyczaj szereg problemów interpretacyjnych.

W sprawach nieletnich, zgodnie z art. 20 u.p.n. - pominąwszy postępowanie poprawcze, powoływanie i działanie obrońcy, a także zbieranie, utrwalanie i prowadzenie dowodów przez Policję - stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego o trybie nieprocesowym. Z kolei w myśl art. 59 § 2 u.p.n., jeżeli wobec nieletniego zastosowano środek wychowawczy, postępowanie odwoławcze toczy się na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, z zachowaniem unormowań u.p.n. o postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym. Z zestawienia wymienionych przepisów wynika więc, że w sprawach nieletnich o dopuszczalności kasacji od postanowień, w których zastosowano środek wychowawczy, decyduje art. 519¹ k.p.c.

Stosowanie tego przepisu skłania do dalszych rozważań, a mianowicie, czy zawarte w § 1 zastrzeżenie, iż kasacja nie przysługuje, jeżeli przepisy księgi drugiej części pierwszej k.p.c. przewidują możliwość zmiany lub uchylenia prawomocnego postanowienia, dotyczy także spraw nieletnich. Wątpliwości powstają tutaj z tego powodu, że zgodnie z art. 79 u.p.n. sąd rodzinny, działający w postępowaniu wykonawczym, może zmieniać lub uchylać środki wychowawcze (ściślej: postanowienia orzekające te środki), jeżeli względy wychowawcze za tym przemawiają, przy czym w wypadku orzeczenia wobec nieletniego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, sąd władny jest uchylić ten zakaz, jeżeli ustaną przyczyny uzasadniające jego dalsze utrzymywanie. Z kolei art. 519¹ § 1 - wyłączający kasację od niektórych postanowień co do istoty sprawy - wyraźnie mówi, że chodzi tylko o takie postanowienia, które mogą być zmienione lub uchylone na podstawie przepisów księgi drugiej części pierwszej kodeksu, a więc art. 506 - 694 k.p.c.; tym samym, przynajmniej w warstwie werbalnej, art. 519¹ k.p.c. pomija inne ustawy, w tym - rzecz jasna - ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Rozstrzygając te wątpliwości trzeba pamiętać, że art. 519¹ k.p.c. ma charakter wyjątkowy w tym sensie, że - w stosunku do normy generalnej zawartej w art. 392 § 1 (w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) - ogranicza dopuszczalność kasacji w postępowaniu nieprocesowym, a zatem powinien być wykładany ściśle. Postulat ten jest tym bardziej doniosły, że przyzwolenie na interpretację rozszerzającą prowadziłoby wprost do dalszego ograniczenia dopuszczalności środka odwoławczego, a na to - w ramach wykładni - zgody być nie może. W konsekwencji należy więc stanąć na stanowisku, że możliwość zmiany lub uchylenia prawomocnego postanowienia przewidziana w przepisach ustaw innych niż kodeks postępowania cywilnego (księga druga części pierwszej) nie wyłącza wniesienia kasacji, jeżeli jest ona dopuszczalna w myśl zasad ogólnych. Przyjęcie tej tezy prowadzi do wniosku, że uregulowanie przewidziane w art. 79 u.p.n. nie ma na dopuszczalność kasacji w sprawach nieletnich żadnego wpływu.

Po stwierdzeniu, że od postanowienia sądu drugiej instancji orzekającego w stosunku do nieletniego środków wychowawczy kasacja jest dopuszczalna, należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że przepisy art. 59 § 2 *in fine* i art. 60 u.p.n., z których wynika, że sąd odwoławczy może zmienić ustalenia w zakresie stanu faktycznego oraz, że środki odwoławcze wniesione przez nieletniego, jego rodziców lub opiekuna uważa się za zwrócone przeciwko całości orzeczenia, niezależnie od zakresu zaskarżenia, nie dotyczą postępowania kasacyjnego. W tym zakresie - także w sprawach nieletnich - pierwszeństwo stosowania art. 393¹⁵ i art. 393¹¹ k.p.c. nie może wywoływać żadnych wątpliwości.

2. Kasacja nieletniego wniesiona w niniejszej sprawie jest bezzasadna.

Wprawdzie skarżący wytyka błąd subsumpcji, polegający - jego zdaniem - na błędnej kwalifikacji czynu karalnego pod przepis art. 145 § 1 i § 4 k.k., to jednak w rzeczywistości kwestionuje dokonane przez Sądy *meriti* ustalenia faktyczne, twierdzi bowiem, że to pokrzywdzona, a nie on, naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W konsekwencji prezentuje pogląd, że czyn nieletniego podpada co najwyżej pod art. 94 k.w.

Tymczasem przeprowadzona przez Sądy rekonstrukcja zdarzeń, oparta na mocnych i wszechstronnie ocenionych dowodach, przedstawia zgoła odmienny przebieg wypadku. Wynika z niej, że nieletni M. K., nie posiadający prawa jazdy, nie opanował prowadzonego motocykla, w następstwie czego najechał na jadącą prawidłowo rowerem S. W.. Zatrzymany przez świadków wykorzystał ich nieuwagę i - nie udzieliwszy poszkodowanej żadnej pomocy - zbiegł. W świetle tych ustaleń kwalifikacja prawna (subsumpcja) czynu nieletniego nie może wywoływać żadnych wątpliwości, zwłaszcza że skarżący nie dostarcza przeciwko dokonany ustaleniom żadnych rzeczowych argumentów, polemizując z nimi w sposób całkowicie oderwany od dowodów.

W tym stanie rzeczy kasacja - pozbawiona usprawiedliwionych podstaw - ulega oddaleniu (art. 393¹² k.p.c.).